

Обґрунтування

про прийняття постанови НКРЕКП «Про затвердження Результатів оцінки тривалості 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу»

23.04.2026 набрав чинності Закон України № 4834-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання та конкурентоспроможності у сфері енергетики» (далі – Закон № 4834-IX). Відповідно до підпункту 4 пункту 7 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4834-IX Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) спільно з оператором системи передачі (далі – ОСП) протягом шести місяців з дня набрання чинності Законом № 4834-IX має провести оцінку тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу та затвердити її результати.

Крім того, пунктом 66 Плану заходів НКРЕКП для забезпечення реалізації Закону № 4834-IX, затвердженого наказом НКРЕКП від 12.05.2026 № 49-од, передбачено проведення НКРЕКП спільно з оператором системи передачі до 20.10.2026 оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії та затвердження її результатів.

Листом від 17.07.2026 № 01/44509 НЕК «УКРЕНЕРГО» поінформувала НКРЕКП про попередню оцінку тривалості реалізації функціоналу переходу на 15-хвилинний період розрахунку небалансів у системі управління ринком.

22.07.2026 за участю представників НКРЕКП, НЕК «УКРЕНЕРГО», операторів систем розподілу та АТ «Оператор ринку» відбулася нарада з питань забезпечення технічної готовності до впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансів на ринку електричної енергії, за результатами якої складено протокол № 131-п. На виконання зазначеного протоколу 27-ма операторами систем розподілу надано до НКРЕКП заповнені опитувальні листи щодо рівня їхньої готовності до впровадження 15-хвилинного інтервалу часових рядів даних комерційного обліку електричної енергії.

21.09.2026 за участю представників НКРЕКП, НЕК «УКРЕНЕРГО» та АТ «Оператор ринку» відбулася нарада з питань обговорення оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансів та затвердження її результатів, за підсумками якої складено протокол № 166-п. На виконання зазначеного протоколу листом від 29.09.2026 № 01/60587 НЕК «УКРЕНЕРГО» надала НКРЕКП узагальнену інформацію та оцінку строків виконання відповідних заходів, пов'язаних із впровадженням 15-хвилинного періоду розрахунку небалансів.

Департаментом енергоринку спільно з Департаментом із регулювання відносин у сфері енергетики (далі – Департаменти) опрацьовано наявні матеріали та за результатами їх аналізу проведено оцінку тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансів електричної енергії, яка враховує строки виконання необхідних організаційних і технічних заходів, поточний стан готовності інформаційних систем і систем комерційного

UB
НКРЕКП
№2114-22.1.2/26 від 14.10.2026
КЕП: Огньов А. В. 14.10.2026 16:35
3FAA9288358EC00304000000A2901E0091E7E800
Сертифікат дійсний з 01.10.2025 до 01.10.2027 09:17

обліку електричної енергії. З метою затвердження результатів зазначеної оцінки Департаментами розроблено відповідний проєкт постанови НКРЕКП.

Ураховуючи викладене, Департаменти пропонують прийняти проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Результатів оцінки тривалості 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу».

**Директор
Департаменту енергоринку**

Ілля СІДОРОВ

**Директор Департаменту
із регулювання у сфері енергетики**

Андрій ОГНЬОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження результатів
оцінки тривалості впровадження
15-хвилинного періоду розрахунку
небалансу

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання та конкурентоспроможності у сфері енергетики» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Результати оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної
комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг

№ _____

Результати оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу

23 квітня 2026 року набрав чинності Закон України № 4834-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання та конкурентоспроможності у сфері енергетики» (далі – Закон № 4834-IX), відповідно до підпункту 4 пункту 7 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» якого Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), спільно з оператором системи передачі (далі – ОСП) зобов'язано протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом провести оцінку тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу та затвердити результати оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу.

1. Нормативно-правове регулювання формування та обробки даних комерційного обліку

Положеннями Кодексу комерційного обліку електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 311 (далі — ККОЕЕ), визначено порядок формування, зчитування, обробки, валідації, передачі та сертифікації даних комерційного обліку електричної енергії.

Відповідно до пункту 2.3.1 глави 2.3 розділу II, пункту 9.5.3 глави 9.5 розділу IX, пункту 9.6.8 глави 9.6 розділу IX, пункту 9.9.2 глави 9.9 розділу IX, пункту 9.14.1 глави 9.14 розділу IX, пункту 12.3.11 глави 12.3 розділу XII ККОЕЕ первинні дані комерційного обліку, зчитані оператором зчитування даних з лічильників, надаються оператору даних комерційного обліку, який після валідації передає їх до центральної інформаційно-комунікаційної платформи Датахаб адміністратора комерційного обліку (далі – АКО). АКО формує сертифіковані дані комерційного обліку та передає їх адміністратору розрахунків та учасникам ринку.

Пунктами 5.14.5 та 5.14.7 глави 5.14 розділу V ККОЕЕ передбачено, що для встановлених згідно з Правилами ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307 (далі – Правила ринку), типів і функцій електроустановок використовуються 15-хвилинний інтервал вимірювання для

одиниць надання послуг з балансування та одиниць надання допоміжних послуг та 60-, 30- або 15-хвилинний інтервал вимірювання для одиниць відпуску, а також одиниць відбору та інших точок комерційного обліку (далі – ТКО) з лічильниками погодинного обліку електричної енергії. Час зберігання даних масиву профіля навантаження у внутрішній пам'яті інтервального лічильника для 15-хвилинного інтервалу вимірювання має бути не менше 1,5 місяця.

Відповідно до пункту 4.1.3 глави 4.1 розділу IV Правил ринку інтервал одиниці реального часу для балансуєчого ринку становить 15 хвилин, тоді як згідно з пунктом 5.16.1 глави 5.16 розділу V Правил ринку розрахунковим періодом для розрахунків за небаланси електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, є одна година.

Пунктом 5.15.2 глави 5.15 розділу V Правил ринку визначено, що дані розрахунків за небаланс електричної енергії складаються із законтракованих обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску та відбору електричної енергії, диспетчерських команд на балансуєчому ринку, цін небалансу електричної енергії та сертифікованих даних комерційного обліку.

Отже, для забезпечення можливості переходу до 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії необхідно забезпечити узгоджене функціонування інформаційних систем і процесів комерційного обліку, а також унести необхідні зміни до нормативно-правових актів, що регулюють функціонування сегментів ринку електричної енергії.

2. Основні заходи для забезпечення можливості переходу до 15-хвилинного інтервалу розрахунку небалансу електричної енергії

Для забезпечення переходу до 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії необхідно реалізувати комплекс взаємопов'язаних технічних, організаційних та нормативно-правових заходів, зокрема:

1) **забезпечення постачальниками послуг з балансування та постачальниками допоміжних послуг** вимірювання, формування, передачі та використання даних комерційного обліку з 15-хвилинним інтервалом вимірювання відповідно до вимог ККОЕЕ;

2) **забезпечення готовності центральної інформаційно-комунікаційної платформи Датахаб** до прийняття даних комерційного обліку з 15-хвилинним інтервалом вимірювання;

3) **модернізація системи управління ринком (далі – СУР) у частині** забезпечення функціонування модулів СУР із 15-хвилинними часовими інтервалами даних, зокрема для розрахунку небалансу електричної енергії та виконання інших пов'язаних розрахункових процедур;

4) **визначення критеріїв класифікації ТКО та категорій користувачів**, для яких обов'язковим є забезпечення 15-хвилинного обліку електричної енергії, а для яких допускається профілювання. Критерії мають враховувати функції та розташування ТКО, вплив їх даних на розрахунок небалансу електричної енергії,

технічні можливості й економічну доцільність упровадження інтелектуальних лічильників;

5) розроблення порядку профілювання та оцінки даних комерційного обліку, який визначатиме методи формування, валідації, оцінки 15-хвилинних часових рядів за відсутності безпосередніх вимірювань лічильників з 15-хвилинним інтервалом. Порядок має забезпечити наявність на ринку електричної енергії 15-хвилинних даних комерційного обліку у всіх ТКО для забезпечення 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу відповідно до вимог законодавства України та застосовних європейських вимог;

6) перехід до 15-хвилинних часових рядів даних комерційного обліку. Забезпечення формування та використання 15-хвилинних часових рядів для площадок комерційного обліку груп «а» та «б» із застосуванням профілювання даних у перехідний період та поступовим розширенням використання фактичних даних 15-хвилинного вимірювання;

7) забезпечення готовності автоматизованих систем постачальників послуг комерційного обліку (далі – ППКО). Адаптація автоматизованих систем ППКО до формування, обробки, зберігання та передачі 15-хвилинних часових рядів даних комерційного обліку;

8) узгодження розрахункових періодів сегментів ринку. Перехід ринку двосторонніх договорів, ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку на 15-хвилинний розрахунковий період з метою забезпечення узгодженості часових інтервалів функціонування сегментів ринку електричної енергії, зокрема для подальшого впровадження механізмів об'єднання ринків (market coupling).

3. Оцінка готовності операторів систем розподілу (далі – ОСР)

На виконання протокольного рішення НКРЕКП від 22 липня 2026 року № 131-п ОСР надано до НКРЕКП заповнені опитувальні листи щодо стану готовності до впровадження 15-хвилинного інтервалу часових рядів даних комерційного обліку електричної енергії.

За результатами проведеного аналізу (оцінки) наданої ОСР інформації встановлено таке:

1) недостатній рівень технічної та інформаційної готовності.

Переважна більшість ОСР не має достатнього рівня готовності для одночасного повномасштабного формування, збору, обробки, зберігання та передачі 15-хвилинних часових рядів даних комерційного обліку.

Виявлені проблеми мають системний характер та стосуються всіх основних складових інфраструктури комерційного обліку, зокрема засобів комерційного обліку, пристроїв збору та передачі даних і концентраторів, каналів зв'язку, автоматизованих систем ППКО, серверної інфраструктури, інформаційних систем ОСР, а також процесів передачі даних до Датахабу;

2) необхідність параметризації або заміни засобів комерційного обліку.

Окрема частина встановлених лічильників може бути переведена на 15-хвилинний інтервал шляхом дистанційної параметризації. Для параметризації іншої, значної частини лічильників – необхідний виїзд персоналу ОСР.

Окремі типи лічильників не підтримують програмну зміну періоду інтеграції, у зв'язку з чим для забезпечення 15-хвилинного інтервалу вимірювання необхідна їх заміна.

Додатковим ризиком є можлива втрата історичних даних комерційного обліку. За інформацією окремих ОСР, зміна періоду інтеграції в деяких типах лічильників може призводити до втрати раніше накопичених профілів навантаження. Тому, до початку параметризації лічильників доцільно передбачити попереднє зчитування та збереження історичних даних, а також перевірку їх повноти й доступності для подальшого використання;

3) необхідність модернізації інформаційних систем та інфраструктури передавання даних.

Переважна більшість ОСР зазначає про необхідність налаштування або модернізації інформаційних систем для забезпечення роботи з 15-хвилинними часовими рядами.

Основний вплив очікується на потребу в ресурсах для зберігання даних, продуктивність серверного обладнання та тривалість виконання операцій з обробки даних. Крім того, збільшиться навантаження на канали зв'язку, комунікаційні пристрої, бази даних і системи резервного копіювання.

4. Оцінка економічної доцільності впровадження інтелектуальних лічильників та систем обліку

Слід врахувати, що відповідно до положень статті 74¹ Закону України «Про ринок електричної енергії» інтелектуальні лічильники та системи обліку впроваджуються з урахуванням результатів оцінки економічної доцільності їх впровадження, що проводиться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

Така оцінка має враховувати довгострокові переваги впровадження інтелектуальних лічильників та систем обліку для споживачів та учасників ринку, зокрема підвищення ефективності управління мережею, точності планування та зменшення втрат електричної енергії.

Якщо за результатами оцінки буде встановлено, що впровадження інтелектуальних лічильників та систем обліку є економічно доцільним лише для споживачів з певним рівнем споживання електричної енергії, цей висновок буде враховано під час їх подальшого впровадження.

Оцінка підлягає регулярному перегляду у разі істотних змін основних припущень або, принаймні, один раз на чотири роки, з урахуванням темпів технологічного розвитку.

Відповідно до інформації, наданої НЕК «Укренерго», Міністерство енергетики України у період з жовтня 2026 року по грудень 2027 року має провести оцінку довгострокових витрат і вигід для учасників ринку, для яких

впровадження інтелектуального обліку є економічно обґрунтованим і рентабельним, а також строків, що є доцільним для впровадження таких інтелектуальних лічильників.

5. Стан готовності програмного забезпечення ОСП

Відповідно до інформації, наданої НЕК «Укренерго», для забезпечення функціонування ринку електричної енергії в умовах 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії необхідно передбачити внесення відповідних змін до програмного забезпечення та інформаційних систем ОСП, зокрема щодо здійснення розрахунків небалансу за 15-хвилинними розрахунковими періодами, формування, передавання та обробки диспетчерських команд, а також подання та обробки заявок на балансуєчу електричну енергію з урахуванням 15-хвилинного періоду.

Також зазначено, що в Датахаб наразі наявний інтерфейс та технічна можливість приймання 15-хвилинних даних за площадками комерційного обліку. При цьому, для забезпечення 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії частина модулів СУР потребує модернізації. Орієнтовний строк впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії в СУР становить до 18 місяців з моменту:

затвердження відповідних змін до нормативно-правових актів;

здійснення процедури закупівлі послуг, що включає розробку технічного завдання на внесення змін до СУР, визначення умов та укладання договору на виконання відповідних робіт.

6. Профілювання 30- та 60-хвилинних даних комерційного обліку

За результатами опрацювання інформації операторів систем найбільш оптимальним варіантом є поетапне запровадження обміну даними з 15-хвилинною дискретністю через центральну інформаційно-комунікаційну платформу Датахаб із одночасним забезпеченням профілювання даних комерційного обліку для ТКО, що здійснюють вимірювання з 30- та 60-хвилинним інтервалом.

Такий підхід дасть змогу розпочати перехід на 15-хвилинний період розрахунку небалансу електричної енергії без необхідності одночасного забезпечення всіх ТКО відповідними засобами вимірювання із 15-хвилинним інтервалом вимірювання та передбачити поетапність збільшення обсягу фактичних 15-хвилинних даних вимірювання з лічильників, з урахуванням низки чинників (економічних, технічних та організаційних) щодо стану готовності до такого забезпечення. Також слід зазначити, що відповідно до положень статті 74¹ Закону України «Про ринок електричної енергії» інтелектуальні лічильники та системи обліку впроваджуються з урахуванням результатів оцінки економічної доцільності їх впровадження, яка має бути проведена Міністерством енергетики України. Така оцінка має враховувати довгострокові переваги впровадження інтелектуальних лічильників та систем обліку для споживачів та учасників ринку, зокрема підвищення ефективності управління мережею, точності

планування та зменшення втрат електричної енергії. На поточний момент відсутня інформація щодо результатів проведення такої оцінки.

Відповідно до інформації, наданої НЕК «Укренерго», для ТКО, які наразі не забезпечені 15-хвилинним інтервальним вимірюванням, необхідно розробити та застосовувати методику приведення обсягів електричної енергії до 15-хвилинних інтервалів, яка має визначати порядок профілювання та розподілу даних комерційного обліку, отриманих за погодинними або іншими інтервалами вимірювання, для формування сертифікованих даних комерційного обліку за 15-хвилинними розрахунковими періодами. Розроблення зазначеної методики передбачено до грудня 2027 року.

7. Узгодженість розрахункових періодів сегментів ринку

ОСП зазначено, що під час підготовки до переходу на 15-хвилинний період розрахунку небалансу окремо необхідно розглянути питання щодо переведення торгів за двосторонніми договорами, на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку на 15-хвилинний період з метою забезпечення узгодженості часових інтервалів функціонування різних сегментів ринку електричної енергії.

На думку ОСП, узгоджене впровадження 15-хвилинного періоду торгівлі за двосторонніми договорами, на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку і 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу сприятиме забезпеченню цілісності функціонування ринку електричної енергії та належній підготовці до подальшої інтеграції з європейськими ринками (market coupling).

За інформацією, наданою АТ «Оператор ринку», наразі здійснюється доопрацювання програмного забезпечення для забезпечення функціонування єдиного сполучення ринків «на добу наперед», зокрема в частині 15-хвилинного інтервалу проведення торгів на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку. Орієнтовний строк готовності програмного забезпечення визначено на 1 квартал 2029 року.

У частині здійснення експортно-імпортних операцій наразі впроваджено спільні явні аукціони з розподілу міжзональної пропускної спроможності. Відповідні правила розподілу погоджено суміжними ОСП та їхніми регуляторними органами. Зазначені правила передбачають розподіл пропускної спроможності з погодинним часовим інтервалом і розроблені на основі Гармонізованих правил розподілу довгострокових прав на передачу електричної енергії (Harmonised Allocation Rules for Long-term Transmission Rights, HAR), погоджених ACER.

Водночас, чинна редакція HAR не передбачає переходу до 15-хвилинного інтервалу розподілу довгострокових прав на пропуску спроможність. Відповідно до рішення ACER від 17 вересня 2025 року № 08/2025 зберігається загальний принцип розподілу таких прав із погодинним часовим інтервалом.

8. Результати оцінки тривалості впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії

Результати аналізу нормативно-правового регулювання та інформації, наданої операторами систем, свідчать про необхідність комплексної підготовки інфраструктури комерційного обліку, інформаційних систем ОСП, АКО, ППКО та учасників ринку до впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії.

Відповідно до вимог ККОЕЕ наразі 15-хвилинний інтервал вимірювання має бути забезпечений для одиниць надання послуг з балансування та одиниць надання допоміжних послуг. При цьому для забезпечення функціонування ринку електричної енергії в умовах 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії, зокрема для забезпечення розрахунку 15-хвилинного періоду небалансу для одиниць надання послуг з балансування та одиниць надання допоміжних послуг, необхідно передбачити внесення відповідних змін до програмного забезпечення та інформаційних систем НЕК «Укренерго».

За інформацією, наданою НЕК «Укренерго»:

в центральній інформаційно-комунікаційній платформі Датахаб наразі наявний інтерфейс та технічна можливість приймання 15-хвилинних даних за площадками комерційного обліку;

частина модулів СУР потребує модернізації. Орієнтовний строк впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу в СУР становить до 18 місяців з моменту: затвердження відповідних змін до нормативно-правових актів та проведення процедури закупівлі послуг, що включає розробку технічного завдання на внесення змін до системи, визначення умов та укладання договору на виконання робіт з розробки.

При цьому, відповідно до наданої операторами систем інформації рівень готовності систем комерційного обліку електричної енергії та окремих складових ринку електричної енергії не забезпечує можливості одночасного та повноцінного переходу всіх учасників ринку та ТКО на 15-хвилинний інтервал вимірювання.

Тому, для інших ТКО, які наразі не забезпечені 15-хвилинним інтервальним вимірюванням, необхідне розроблення та застосування порядку профілювання та оцінки даних комерційного обліку, який визначатиме методи формування, валідації, оцінки 15-хвилинних часових рядів за відсутності безпосередніх вимірювань лічильників з 15-хвилинним інтервалом. Порядок має забезпечити наявність на ринку електричної енергії 15-хвилинних даних комерційного обліку у всіх суб'єктів для забезпечення 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу відповідно до вимог законодавства України та застосовних європейських вимог.

Отже, основними чинниками, що впливають на тривалість впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії, є необхідність налаштування та модернізації центральної інформаційно-комунікаційної платформи Датахабу та СУР, забезпечення готовності автоматизованих систем ППКО, визначення критеріїв класифікації ТКО та категорій користувачів для параметризації/заміни окремих типів лічильників або профілювання даних,

модернізації інфраструктури збору, передачі та зберігання даних комерційного обліку, а також нормативно-правового врегулювання переходу відповідних сегментів ринку на 15-хвилинний розрахунковий період.

З огляду на виявлені технічні обмеження та необхідність забезпечення безперервності, повноти й достовірності даних комерційного обліку, впровадження 15-хвилинного періоду розрахунку небалансу електричної енергії доцільно здійснювати поетапно, з визначенням строків виконання заходів для кожного відповідального суб'єкта та перевіркою готовності відповідних інформаційних систем перед переходом до промислової експлуатації.
